

Kazakistan, cömert teşviklerle global yatırımlara ev sahipliği yapıyor

Kazakistan devletinin uyguladığı cömert teşvikler yanı sıra sağladığı teknolojik imkanlar, özellikle uluslararası yatırımcılar için cazip yatırım koşulları oluşturuyor. Bu durum, bulunduğu coğrafya içinde Kazakistan'ın en çok doğrudan yabancı sermaye çeken ülke olmasına yol açıyor. Türkiye ise dost ve kardeş ülke Kazakistan'da bir çok yatırıma imza atıyor. Türkiye'den Coca-Cola İçecek (CCI) ve Nobel İlaç'ın yatırımlarını yöneticilerinden dinledik:

Coca-Cola İçecek Bölge Direktörü ve Kazakistan Genel Müdürü Erdinç Güzel:

“Çimkent'teki üçüncü fabrikamızla Kazakistan'daki varlığımızı güçlendireceğiz”

Coca-Cola İçecek (CCI), tek ülkede faaliyet gösteren bir Türk şirketi olarak başladığı yolculukta, bugün 12 ülkede yaklaşık 600 milyon nüfusa dokunan; halka açık, çok uluslu bir içecek şirketi konumunda. Tüm paydaşları için değer yaratmaya odaklanan şirketimiz, 2008 yılından bu yana faaliyet gösterdiği Kazakistan pazarında yaklaşık 362 milyon dolara varan yatırım gerçekleştirdi. En büyük 3 pazarından biri olan Kazakistan'da 20 milyondan fazla nüfusa ulaşan CCI, ülkenin potansiyeline ve geleceğine güveniyor, yatırıma devam ediyor. Kazakistan'daki iki fabrikasında her sene yaklaşık 1 milyar litre içecek üreten ve 7 binden fazla doğrudan ve dolaylı istihdam sağlayan CCI, Kazakistan Çimkent'te yeni bir fabrikayı faaliyete geçirmeyi planlıyor.

Anadolu Grubu bünyesinde halka açık bir şirket olarak, Orta Asya'nın tamamını kapsayarak, operasyon coğrafyamıza yeni kattığımız Bangladeş ile birlikte Türkiye, Pakistan, Kazakistan, Irak, Özbekistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Ürdün, Tacikistan, Türkmenistan ve Suriye'de faaliyet gösteriyoruz. CCI, 31'i şişeleme, 3'ü meyve işleme tesisi olmak üzere toplam 34 fabrikada 10.000'den fazla kişiye istihdam sağlıyor. Coca-Cola sisteminin de önemli işleyicileri arasında yer alan şirketimiz, faaliyet gösterdiği 12 ülkeyi kapsayan bu coğrafyada 600 milyon kişilik nüfusa hizmet sunuyor. Gelişmekte

Kazakistan hükümetinin bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da yatırım ve istihdamı destekleyecek yatırımcı dostu tutumunu devam ettireceğine inanıyoruz. Hükümetin yatırım çekiciliğini artırmaya yönelik teşvikleri, ülkede büyümenin de itici gücü olacak.

olan pazarlardaki yetkinliklerimiz sayesinde değer yaratacağına inandığımız bölgesel genişleme fırsatlarını değerlendirirken, Kazakistan'da Almatı ve Astana'daki iki fabrikamıza ek olarak Çimkent'te de son teknoloji ile yüksek kaliteli üretim yapacağımız yeni bir fabrika inşa ediyoruz.

“Her sene 1 milyar litre içecek üretiyoruz”

Kazakistan en büyük 3 pazarımızdan birisi. Almatı ve Astana'daki iki fabrikamız ile 20 milyondan fazla nüfusa ulaşıyoruz. Coca-Cola olarak 1994, Coca-Cola

İçecek olarak 2008 yılından bu yana faaliyet gösterdiğimiz pazarda 2022 yılı sonuna kadar 362 milyon dolara varan yatırımlarımıza yenilerini ekliyoruz. Çimkent'te inşaatına 2023'te başladığımız ve 2024 yılı içinde operasyonel olmasını planladığımız üretim tesisine yaklaşık 60 milyon USD yatırım öngörüyoruz. Bu yatırım tamamlandığında, yıllık 270 milyon litreden fazla içecek üretimi gerçekleştirilecek ve 100'den fazla doğrudan istihdam sağlayacağız. Şu an iki fabrikamızla her sene yaklaşık 1 milyar litre içecek üretiyoruz ve 7 binden fazla doğrudan ve dolaylı istihdam sağlıyoruz.

“Kazakistan'da yüksek potansiyel görüyoruz”

CCI'nin stratejik büyüme modelinin temelinde, faaliyet gösterdiği tüm ülkelerde, tüm paydaşlarımız için değer yaratma yer alıyor. Yüksek potansiyelinin farkında olduğumuz Kazakistan, gelecek vadeden genç, dinamik nüfusuyla Orta Asya'da lokomotif görevi görüyor. Derin tarihi ve kültürel bağları ile birine bağlı ülkelerimiz arasındaki ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerin her geçen sene artacağına inanıyorum. Kazakistan'daki en büyük Türk yatırımcılarından biri olarak bu süreçte olan katkımızın da

artarak devam etmesi en büyük arzumuz. Kazakistan'daki varlığımız ekonomi literatüründe yabancı yatırımcı olsa da ata yurtda biz kendimizi evimizde hissediyor ve bunun konforu ile güvenilir ve sürdürülebilir yatırımcı olarak faaliyetlerimizi sürdürüyoruz.

“Teşvikler büyümenin de itici gücü olacak”

Kazakistan hükümetinin bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da yatırım ve istihdamı destekleyecek yatırımcı dostu tutumunu devam ettireceğine inanıyoruz. Hükümetin yatırım

çekiciliğini artırmaya yönelik teşvikleri, ülkede büyümenin de itici gücü olacak. Kazakistan müşterileri ve tüketicileri bazı alanlarda Türk firmalarının işleri hakkında bilgi sahibi. Ancak bu bilgi, talep yaratabilmek adına daha da geniş bir kitleye yayılmalı. Nitekim bu kapsamda biz de Türkiye-Kazakistan İş Konseyi'nin Yürütme Kurulu üyesi olarak iki ülke arasındaki iş ilişkilerinin gelişmesine ve Türk iş dünyasının Kazakistan'daki fırsatlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasına yönelik çalışmaya devam ediyoruz.

Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Nobel AFF Genel Müdürü Selçuk Tanrıverdi:

“Kazakistan devletinin sunduğu destekler yatırım konusunda bizleri yüreklendiriyor”

1954 yılında eczacılık ile adım attığımız ilaç sektöründe, bu sene 70. yılımızı kutluyoruz. Bugün geldiğimiz noktada, yarattığımız uluslararası ilaç markaları ile Kazakistan'dan Honduras'a kadar uzanan geniş bir coğrafyada toplum sağlığına hizmet sağlıyoruz. Sürekli yatırım yaparak uluslararası standartlarda ürettiğimiz ilaçları uygun şartlarda son tüketiciye sunuyor, varlık gösterdiğimiz 50'den fazla ülkede insanların sağlık ürünlerine olan erişimini kolaylaştırıyoruz.

Yatırım stratejimiz neticesinde ham maddeden bitmiş ürüne kadar ilaç üretiminin her aşamasında yetkinliğe sahibiz. Bioteknoloji dahil Türkiye'de üç, Özbekistan'da bir merkezimizde, Ar-Ge çalışmalarını yürütüyoruz. Bununla birlikte Türkiye, Kazakistan ve Özbekistan'daki toplam beş üretim yerleşkesinde 11 üretim tesisimiz bulunuyor.

İlaç sektöründe varlık gösterdiğimiz tüm coğrafyalardaki temel hedefimiz öncü girişimlerimizle ilaç sektörünün değişimine ve dönüşümüne katkı sağlayacak bir kurum inşa etmektir. Geldiğimiz noktada ortaya çıkan tablo, bize doğru yolda olduğumuzu söylüyor.

Yüzde 100 Türk sermayesi ile kurulmuş ve bilime yatırım yaparak büyüme

2023-2025 yılı projeksiyonunda Kazakistan'da ilaç endüstrisinin yüzde 31 oranında bir büyümeye imza atması bekleniyor. Nobel olarak biz de Kazakistan'da ilaç endüstrisinin bu gelişimine katkı sağlamak için yatırımlarımızı sürdüreceğiz.

kendisine ilke edinmiş bir şirket olarak bugün Ullkar Holding çatısı altında; Türkiye'de Nobel İlaç, Kazakistan'da ise Nobel AFF şirketleri ile faaliyet gösteriyoruz. Söz konusu iki ülke dışında 20 ülkede daha yapılanmamız bulunuyor.

“Kazakistan'da yurt dışından yatırım yapan ilk ilaç şirketiyiz”

Düzenli yatırımlarımız ve stratejik planlamalarımız doğrultusunda ihracat

gelişi ithalatını aşmış bir ilaç şirketi olarak, öncelikli amacımız her zaman faaliyet gösterdiğimiz ülkelerin kalkınma hedeflerine katkı sunmak oldu. Tarihi ve kültürel bağlarımız nedeniyle “kardeş ülke” olarak nitelendirdiğimiz Kazakistan'ın Nobel için önemi yadsınamaz. Kazakistan'da ilaç sektörüne yurt dışından gelecek yatırım yapan ilk şirket olmamızda da iki toplum arasındaki bu kıymetli bağ etkili oldu.

Bununla birlikte; Rusya, Çin, Orta Asya ve Avrupa'nın genişliği noktasında yer alması nedeniyle yüksek bir potansiyel vadedmesi de Kazakistan'a yatırım yapma kararımızda rol oynadı. Devletin yatırıma teşvik eden yenilikçi uygulamaları ve yatırımcıya sunduğu destekler de yatırımlarımıza devam etmemiz için bizi yüreklendiriyor.

“Yatırım süreçlerinin hızlandırılması ülkeyi daha cazip kılıyor”

Ayrıca, son yıllarda yatırımcıların iş yapmalarını daha da kolaylaştırmak için elektronik hizmetlerin yaygınlaştırılması, bürokrasinin azaltılması ve yatırım süreçlerinin hızlandırılması gibi konularda önemli adımların atılması yatırımcılar için ülkeyi daha da cazip kılıyor.

Kazakistan artık tanım, teknoloji, finansal hizmetler alanında da söz sahibi bir ülke olma vizyonuyla ilerliyor. Söz konusu bu vizyonun da etkisiyle kapsamlı yapısal ve düzenleyici reformları hayata geçiren ülke, yatırımcılar için her geçen gün daha da çekici bir destinasyon haline geliyor. Dolayısıyla Kazakistan'da, ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişiminin 2021 yılına göre %177 artarak 2022 yılı sonu itibarıyla 28 milyar dolara ulaşması tesadüf değil. Bu gelişimin arkasında ülkenin benimsediği önemli kalkınma vizyonu var.

Bununla birlikte 2023-2025 yılı projeksiyonunda Kazakistan'da ilaç endüstrisinin yüzde 31 oranında bir büyümeye imza atması bekleniyor. Bu oranın Bağımsız Devletler Topluluğu arasında en yüksek büyüme oranı olduğunun altını çizmek isterim.

Nobel olarak biz de Kazakistan'da ilaç endüstrisinin bu gelişimine katkı sağlamak için yatırımlarımızı sürdüreceğiz.

“Kazakistan yatırım büyüme yolculuğumuzun kilometre taşı”

Nobel olarak yakın coğrafyalarda da varlık gösterme vizyonumuzun bir yansıması olarak 2002 yılında Nobel AFF'yi kurduk. Halihazırda 500'e yakın

çalışanımızla faaliyetlerimize devam ettiğimiz bu yatırım, sadece bizim büyüme yolculuğumuzun değil aynı zamanda Kazakistan için de bir kilometre taşı olma özelliğine sahip. Zira Nobel AFF, ülkedeki yabancı sermayeli ilk üretim tesisi niteliğinde.

Aynı zamanda Nobel AFF, Kazakistan'da İyi Üretim Uygulamaları (GMP) sertifikalı ilk tesis olma unvanına 2011 yılında sahip oldu. Kazakistan'daki ilk aktif madde üretim (sentez) GMP sertifikası, Nobel AFF tarafından 2019 yılında alındı.

Söz konusu Nobel AFF tesisimiz bünyesinde en ileri teknoloji ve ölçüm aletleri ile donatılmış fiziksel ve kimyasal analiz laboratuvarımız, mikrobiyoloji laboratuvarımız, in-proses kontrol laboratuvarımız bulunuyor.

“Nobel AFF Kazakistan Devlet Üstün Hizmet Madalyasıyla onurlandırıldı”

2023 yılında Kazakistan sağlık sektörünün “En İyi Yatırımcı” ödülüne sahip olan Nobel AFF, 6 üretim alanıyla uluslararası standartlar çerçevesinde katı, likit, süspansiyon, yarı-katı ve jel formlarında ürettiği ilaçlarla sektörün liderleri arasında yer alıyor.

10 bin m² bir alanda konuşlanan ve yıllık 100 milyon kutu üretim kapasitesine sahip

olan tesisimizde 300 çeşit ürün üretiyoruz. Kazakistan aynı zamanda bizim için bölgedeki ihracat üssümüz konumunda da yer alıyor. Ürünlerimizin bir kısmını, Kırgızistan, Özbekistan, Rusya, Moğolistan ve Moldova'ya ihraç ediyoruz.

“Kazakistan'da en iyi yatırımcı unvanını aldık”

Ülkedeki öncü konumumuzu sürdürülebilir kılmak adına, biyoteknolojik ürünlerin üretimi için Kazakistan'da 75 milyon dolarlık yeni bir yatırım daha hazırlanıyor. Özetle kısa bir süre önce sağlık sektörünün gelişimine sağladığımız katkılar nedeniyle aldığımız “En İyi Yatırımcı” unvanını ve ülkede hızla büyüyen sağlık sektöründeki güçlü konumumuzu pekiştirmek için önümüze çıkan yatırım fırsatlarını yakından takip ediyoruz. Meme kanseri tedavisine yönelik üç biyoteknolojik ilacı Nobel AFF tesisimizde üretme konusunda Kazakistan Sağlık Bakanlığı Kurumu SK-Pharmacia LLP, Kazak Onkoloji ve Radyoloji Araştırma Enstitüsü ve İsviçreli ilaç firması Roche ile yaptığımız iş birliği anlaşması bu yönde attığımız adımlardan sadece bir tanesi.

Türkiye ve Kazakistan arasında ilaç sanayinde köprü görevi gören bir şirket olarak, iki ülke arasındaki ekonomik iş birliğinin gelişimine olan katkımızı artırmayı hedefliyoruz. Kardeş ülke Kazakistan'a yatırım yapmaya ve ilaç alanındaki yenilikler ile Kazak halkını buluşturmaya devam ederken, çevre ülkelere olan ihracattaki iddiamızı da artırarak ülke ekonomisine katkı sağlamayı sürdüreceğiz.